

დ რ მ ე ბ ე

სურათებიანი დამატება

გაზეთის № 78.

კვირა, 29 მარტი 1909 წ.

დამატების № 13.

ღვთის-მზობელი ყაზა იესოთი.

სახიფათო სიყვარული

ისტორიული მოთხრობა

(შემდეგი*)

38.

ბნელოდა, როცა მგზავრებმა გაიარეს ხევი და შევიდნენ სოფელში. გადაიარეს ფართო რამ ეზო და შედგნენ სახლის წინ.

— შეილო, სარიდონ, შენა ხარ? — გამოეხმაურა დედაკაცი:— მოხვედ მშვიდობით!

— დამხვდი მშვიდობით, დედი! ჩვენა ვართ, მე და გიორგი გუდანელი.

— რაზმიდან თუ მოდიხარ, შეილო? რა ამბავია, რა იმედი?

— მშვიდობა იყო და გამარჯვებას ველოდდით. ეხლა კი არ ვიცი, რა ამბავია: ერთი კვირაა, რაც ჯარს გამოვცილდი, — მიუგო სარიდონმა და განაგრძო:

— დედი, აი ეს ქალი მოგვარე. სტუმარია შენი და შეილივით მიიღე, გაუფთხილდი.

— ვინ ქალი, შეილო? — შეეკითხა გაკვირვებული დედაკაცი, მაგრამ პასუხს აღარ მოუცადა და მივიდა ტასიკოსთან.

ბნელოდა, ვერაფერი გაარჩია სარიდონის დედამ; ხელი დაუჭირა ქალს და სახლში შეიყვანა. ტასიკოს თავი დაეხარნა, ცრემლები მოჰრეოდა. დედაბერმა მიუნთო კრაქი და სინჯვა დაუწყო. ტასიკოს გული ამოუჯდა, ქვითინი მორთო. ძალიან მოეწონა დედაკაცს მტირალი ნორჩი, გაიღიმა, თანდათან სახე გაუნათდა სიამით. ამ დროს გარედან შემოვარდა ახალგაზდა, უბრალოდ ჩაცმული ქალი და გადაეხვია სარიდონს, მაგრამ ჯერ სწორედ არც კი ეკოცნა, რომ მოსწყდა ძმას და შემუთხალი შეეღივით შესდგა სტუმარ ქალის წინ. გაკვირვებული. ხან ქალს შესცქეროდა, ხან ძმას. თვალები აღტაცებით აეგზნო და მისალმების მაგივრად პირდაპირ გადაეხვია ტასიკოს.

— ნუ სტირი, მშვენიერო! შინაურიმცა ხარ, შეილო! ჩემ სახლში არა გაგიჭირდება რა. ნუ ინაღვლი, საყვარელო! — მიუბრუნდა დედაბერი მტირალს.

დედას ეგონა, ჩემ შეილს შეუთვალეირებია სადმე მზეთუნახავი და გამოუტაცნია. რახან ქალი პირველსავე შეხედეთ ძალიან მოეწონა, სიამაყე იგრძნო დედაკაცმა, ნახეუ, რა საქები ბიჭი გამოიმჩნიაო, და მიუბრუნდა შეილს:

— აი, შე ეშმაკო! მეტყოდი მაინც, თუ ქალის მოყვანა გეგულა, რომ ღირსეულად დახვედროდი ამ ღვთის შეილს.

ამ სიტყვების გაგონებაზე ტასიკომ ტირილს უმატა, ვაჟს კი რაღამაც უკბინა გულზე და დალონებულმა უპასუხა:

— არა, დედილო! ეს ქალი მე ბიძიჩემის ევდომოზის ბრძანებით გამოვიტაცე. ქალაქს დამიბარა და მიბძანა, ქალი ისე უნდა მოიპარო და გადამალო, რომ ძე-ქრისტიანმა არ გაიგოსო; შენ მოხერხებაზე დამოკიდებული ჩვენი შეთქმულების ბედი, ჩემი სიცოცხლე და თვით ამ ქალის სიცოცხლეო. დიდ განსაცდელში ჩავცვივით ყველა, თუ ვერ შეასრულე ეს მონღობილება და გაგიგესო, დაამთავრა ევდემოზმა.

— რას მეუბნები, შეილო?! ვისი ქალია ეს ქალი?

— ეს არის თავად ყაფლან არსიანელის ქალი ტასო. ერთად ერთი მემკვიდრეა მისი, მაგრამ გახსოვდეთ, თქვენ არ იცით ამ ქალის ვინაობა, არც რამე გაგიგონიათ ამის გატაცებაზე, თუ დაკარგვამ. საიდუმლოდ უნდა დარჩეს ეს ყოველივე.

— ქალო! — მიუბრუნდა სარიდონი ტასიკოს, — ჩემი სახლი შენ სახლად იგულე, დედა ჩემი დედა შენად, მხოლოდ ერთის პირობით: არას გზით არ აცნობო ვისმე შენი ამბავი. გახსოვდეს ეს თუ არა, იძულებული ვიქნები არ დაგინდო.

— არსიანელი! გამიგია, მახსოვს, როგორ არა. ჩემი მახლი ამბობდა ხოლმე, თუ ის თავადი მივიმხრეთ, მაშინ ბატონ თეიმურაზის საქმე მოგებული იქნებაო, — ამბობდა სარიდონის დედა და თან ისევ სტუმარს ათვალეირებდა, მზერით ვერა ძღებოდა.

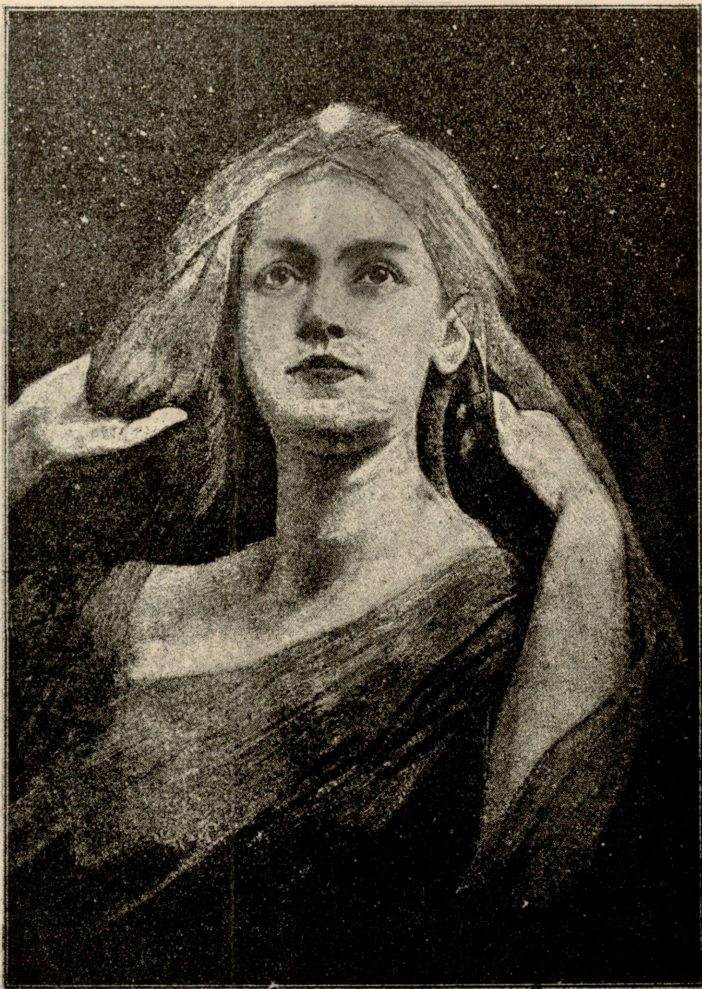
— მიკვირს, შეილო, ეგეთი ძნელი საქმე მოუწევია შენთვის ბიძა შენს. ხომ შეიძლება და ძალიან ადვილადაც, რომ თავი გენაცვალებინა ამ საქმისათვის. ან, ნეტავ ვიცოდე, ეგეთი რა საიდუმლოა დაკავშირებული ამ ნორჩ ქალთან?

ქალს მოუაღერეს, დაწყნარეს, მოუსვენეს.

39

მისდევდა განუწყვეტლად დღე დღესა და ღამე ღამეს. დაუსრულებლად ეჩვენებოდა ტყვექმნილს დღე ღამე. აგერ თითქმის მთელი თვე გავიდა, რაც ტასიკო ახალ ბინაზე სცხოვრობს დაბა გვირაბიანში. ძნელად ეჩვეოდა ქალი თავის ყოფას. სარიდონის დედამ და დამ მაინც ძლიერ განუქარვეს ქალს სევდა, შეაძლებინეს უბედურობის ატანა: შეიყვარეს, ხელს უწყობდნენ, უვლიდნენ, თითქო ნათესავი ყოფილიყოს, ძვირად სანახავი და სასიამოვნო. მაინც დაბაშიც ისე გააცნეს ტასიკო, როგორც სტუმრად შემოხიზნული ნათესავი, დაობლებული. ქალი დარბობდა, გულჩათხრობილი იყო, დალონებული. სცდილობდნენ ენუგეშებინათ, გაერთოთ, გაეხალისებინათ. ხან მეზობლებში მიჰყვანდათ, ხან ტყეში, ხან წყლის პირას.

გვირაბიანი დიდი სოფელი იყო. მდიდარი, ქვითკირის სახლებიანი. ხევის პირას იყო გაშენებული. ხევი აქ ძალიან

ვარსკვლავებისქანი — სურათი გაბრიელ მაქსისა

*) იხ. დამატება № 12.

ფართოვდებოდა, განივრად შეჭფენოდა გვერდები და მალე ხევში ანკარა წყალი მოდიოდა საწისქვილო. სოფლის თავში კოშკი იდგა, რიყის ქვით ნაგები. კოშკიდან იწყებოდა გვირაბი და ჩასდევდა ხევს ნაკადამდის. სოფელი დასავლეთ ფერდობზე იყო, გაშენებული მზის მხარეს და ძალიან მყუდრო ადგილი ექირა. ბაღები დაბლა ჰქონდათ გაშენებული, ნაკადის პირას. სარიდონის ეზო—ყურე წყლამდის ჩასდევდა. წყლის პირას ბეჭობში კაკლის ხე იდგა. მთელ აძეძის ხეობაში კაკალი არსადა გვარობდა, აქ კი ეხარებინათ, გაეზარდნათ. სარიდონსაც და მთელ სოფელსაც თავი მოჰქონდა ამ კაკლის ხით. დაბეტყაში ყველასა ჰპატიჟობდნენ სარიდონიანი. ¹⁾

ტასიკომ ამ სოფელში გაატარა რამდენიმე კვირა. თუმცა მთელ ამ დროს განმავლობაში დარდის ბურუსი ეხვია გულს, მაინც სიამოვნებით იგონებდა შემდეგში ამ მდიდარ და მშვენიერ სოფელს. მეტადრე პატარა მდინარე შეუყვარდა ტასიკოს. ქვებზე მოჩანჩქარებდა ანკარა ნაკადი. ზოგან ჩახრილად ჩარბოდა, ზოგან მორევად ეხვეოდა. ეს სუფთა მთის წყალი სავესე იყო თევზით. ერთი პაწია მორვევი კაკლის ძირში ტრიალებდა. ქალს ეს მორვევი თევზით სავესე აუხს აგონებდა თავიანთ ბაღში. აქაც თევზების კვებით ირთობდა თავს, ჩამოიტანდა პურს და ნამცეც-ნამცეც უყრიდა. შეეჩვივნენ თევზები, მის დანახვაზე სიღრმიდან გამოდიოდნენ, ნაპირს ეტანებოდნენ. ქალი იჯდა ხოლმე აქ დაღონებულ-დაძმარებული. ოცნებათა ტალღებში სცურავდა მისი ფიქრთა ნავი. მისი ფრთაშესხული ნატვრა ფარნაოზს დასტრიალებდა თავს.

ექებს ფარნაოზი ტასიკოს, აგერ-აგერ მოეშველება მას, იხსნის ტყვეობისა და განსაცდელისაგან. საფრთხე კი სწორედ მოელის ქალს, თორემ ბუნებით კეთილი სარიდონი ესე სასტიკ მცველად არ დაადგებოდა მას. ვგონებ, თითონ სარიდონმაც არაფერი იცის ტასიკოს მომავალზე, არც ის იცის, რა ავი დასტრიალებს მას თავს. უთუოდ ამასაც ის ძლიერი მარჯვენა ამოძრავებს უჩინარი, რომელიც ამოქმედებდა თვით ევდომოზს.

„ვინ არის ის ძლიერი და საშიში ადამიანი, რომლისაც ჰშინებია თვით ქათალიკოზს და რომელსაც უბრძანებია მისთვის ჩემი გატაცება და გადამალვა? იქნება ისიც უბრძანა, მოჰქალითო, იქნება კიდევ მომკლან... არა, მეფე როსტომი არ უბრძანებდა ჩემს ტანჯვას: იმას ხომ შეეყვარებოდა მე. მაშ ვინ არის დაუძინებელი მტერი ჩემი? ვინ დამიხსნის მი-

საგან? მიხსნის ფარნაოზი, მიპოვის და განძათავისუფლებს! ის არ შეუშინდება იმ უჩინარ ძალას, არვის შეეპება შეუპოვარი!“

დაჰყურებს ქალი მოკამკამე მორვეს და მის ოცნებაში თანდათან ფაქიზს და ანკარა სახეს იღებს მისი გულის გმირი: უმწიკვლოა ფარნაოზი. ქალს მისი გული გადაშლილი აქვს თვალ წინ და იქ ხედავს ყოველსავე მის გრძნობას თუ ფიქრს, როგორც ამ ანკარა მორვეის ძირში ყოველს კენჭს თუ ქიას.

„და ყოველივე გრძნობა ფარნაოზისა, ყოველივე ფიქრი მისი, ყოველივე სურვილი მისი ჩემკენ მოისწრაფის, მე მეტრფის, მეხვევა, თავს მევლება. ახ, როგორ იტანჯება უჩემოდ!“

ქალის ოცნებაში გადიდა ჰაბუკი, გმირი რამ შეიქმნა სახელოვანი, რომლის წინააღმდეგობა არვის ძალუძს. აი ამ

სააღმგომო ძღვენი, — სურათი ნ. ბოგდანოვ-ბელსკისა.

კაკლის ხის ოდენაა და ესეთივე ამაყი, გაუტყეხელი, ცამდის აწვდენილი, თავს არვის მოუხრის, არც დიდ ქარიშხალს. ეს ბუმბერაზი თავს დასტრიალებს ტასიკოს, როგორც აჩრდილი ამ ბუმბერაზ ხისა დასტრიალებს თავს ამ ანკარა მორვეს, ციმციმებს მასში, ეტრფიალება მას. ესენი ერთნი არიან, ეს უზარმაზარი ხე და ეს ანკარა პაწია მორვევი, შემამკობელნი ერთმანეთისა და მაშვენებელნი. განა შეიძლება ამ პატარა მორევმა არ დაჰკარგოს თავისი სიკეკლუცე, თუ მოუსპობთ მას ამ ხეს, ან თითონ ხემ მიუზიდველობა და მისმა ფესვებმა მაცოცხლებელი ცვარი, თუ ამოუშრობთ საგუბარს? მძლავრი მცენარე იხედება ანკარა საგუბარში და მის გულში ხედავს თავის სახეს შეუშლელს.

„ფარნაოზ ჩემო! შენი სახეც შეუშლელად არის აღბეჭდილი ჩემს გულში, იქ ჰპოვებ შენს სურათს, ჩემ სალოცავ-სათაყვანებელს. სადა ხარ, სატრფო ჩემო ლომგულო? სადა ხარ, რომ მკადრებენ მე ტყვეობას?! ყორანი დამტრიალებს თავს, შავბედითი. განგმირე მისი

გული! მოვედ მწედ ჩემდა, ისწრაფე, მოვედ!“

ელოდა ტასიკოს გული მშველელად ფარნაოზს, როგორც ცვარს რასმე მცენარე უდაბნოში, როგორც მზის სხივს ბნელით შეწუხებული, როგორც სითბოს ყინვით დამზრალი. დაობლებული გული უსაზღვრო სივრცეში ეძებდა გულს თანამგრძნობელს, შორით მოუხმობდა მას, ეხვეწებოდა.

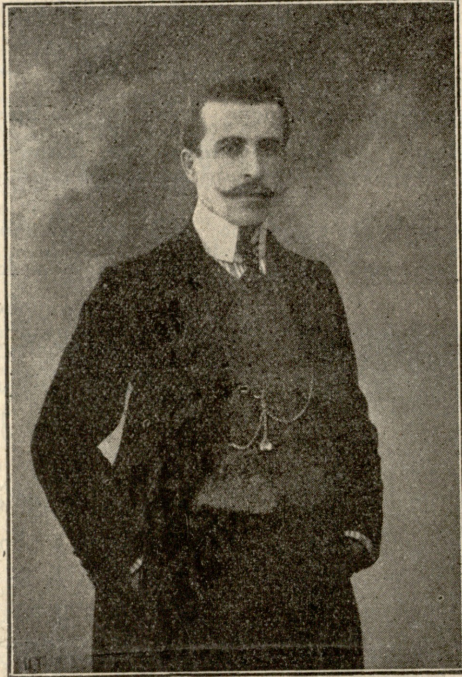
იქვე კი ახლო მის სხივზე ცვილივით დაღობილებულიყო გული კაყისა, დამდნარიყო; იქვე კი ახლო დაჰმონაგებოდა მას სული ახოვანი, მოღუნებულიყო მკლავი რვალისა: სარიდონი დაჰლონებოდა თავის დედას, ისარი დასმოდა მის გულს, ტკბილ შხამიანი, და უკურნებლად დაეკოდა იგი.

აღარ ისმოდა სარიდონის ხმა ბრძანებისა, აღარ ისმოდა

¹⁾ ქარტუბში და აღწერებში ვეღარ ვიპოვე სოფ. გვირაბიანი. მე რომ ვინიშნე, იმ ადგილას აღნიშნულია ტოლათ-სოფელი, აძეძის ტოტუენდა კი იყო ახლო სადმე იქ გვირაბიანის ნანგრევები. კაკლის ხის კვალი არა მგონია დარჩენილიყოს. ვ. ბ.

მისი მაღალი სიცილი; მისი მხიარული სიმღერა აღარ ეფინებოდა დაბლა ღელეს და მაღლა მთას; მისი თარი აღარ წკრიანებდა სამხიარულოდ, აღარ უკრავდა სახლისო ჰანგებს მთვარიან ღამეში: იგი ეხლა ქვითინებდა, ტიროდა უიმედოდ, აცრემლებდა მსმენელთ. ფეხაკრეფით დადიოდა ბრგვე ვაჟაკი, სიტყვა გამქრალი, ხმა ჩანელებული, თავდახრილი, ცრემლებიც კი შეენიშნათ სარიდონის თვლებში, ნამი ცრემლი-

ჯეალალ-მამჩირ მემარანე (მემარანიშვილი).

მაჰმადიანი ქართველი, ნიჭიერი პედაგოგი, ისტორიისა და ლიტერატურის მასწავლებელი სტამბოლის ერთ-ერთ თათრულ გიმნაზიაში, აგრეთვე ოსმალურ ენის მასწავლებელი სტამბოლის ქართველ კათოლიკეთა წმ. იოსების ფრანგულ სასწავლებელში. ცნობილი მოღვაწე და ორატორი ახალგაზრდა ოსმალთა პარტიისა. მემარანე ქობულეთელ დედ-მამის შვილია, დაბადებული და აღზრდილი ტრაპიზონში. ქართული ლაპარაკი და წერა-კითხვა ძალიან კარგად იცის.

სა. რამდენჯერმე სცადა ჭაბუკმა სახლიდან წასვლა, შორს გადაკარგვა, მაგრამ ამაოდ: ანდამატის ძეწკვით იყო დაბმული და ერთსა და იმავე ადგილს დასტრიალებდა.

სარიდონი გადიოდა სანადიროდ, და მოართმევდა ქალს საუკეთესო ფრინველს თუ ნადირს; სცდილობდა ესიამოვნებინა რამე თავის ტყვესათვის. საუბარს კი ვერ უბედავდა, ვაი თუ ჩემი თქმა არ ესიამოვნოსო, ვაი თუ ეწყინოს და წარბი შეიხაროს განრისხებულმაო. უცეცხლოდ იწოდა ვაჟაკი და რაც უფრო დრო გადიოდა, მით უფრო ძლიერდებოდა უიმედო ტრფობის ალი.

„თუ ფარნაოზ იქა მხლებოდა, შენ ვერ გამიბედი წყენასაო, არ გაგიმარჯვდებოდაო, მითხრა იმდღეს და თავი დახარა. ახ! ნეტავი ვინ არის ის ფარნაოზი, ბედნიერი, ნეტარი?!..“

შინაობა ატყობდა სარიდონს, რა სწავდა ვაჟაკს, ვის დაეტყვევებინა იგი, თანაუგრძნობდა მის გრძნობას. ძლიერ უნდოდათ დიასამიძიანთ მათი სახლის შვილი შექმნილიყო ეს ქალი. მაგრამ სხვაგანა ჰქროდა მშვენიერის გონება, სხვა მხარეს მიიზიდებოდა მისი გული, სხვა გზას ათვალთვლებდნენ მისი ნათელი თვლები. დაღონებულიყო სარიდონის შინაობაც.

გარედანაც დასალონებელი ამბები მოდიოდა. მოვიდა ამბავი, რომ შეთქმულება გამჟღავნებულია და თეიმურაზის მომხრე ლაშქარი სასტიკად დაუმარცხებია იორამ სააკაძესაო. შემდეგ სთქვეს, რომ ევდემოზ ქათალიკოზი და სხვა შეთქმულები შეუპყრიათო. მოვიდა ის შავი ამბავიც, რომ სასტიკად დაუსჯიათ პურობილინო: ევდემოზი განჯის კარის კოშკიდან გადმოუგდიათო, გოჩაშვილისთვის თვლები დაუთხრიათო. გლოვა შეიქმნა სარიდონის სახლში, ძაძით შეიმოსა იგი ოჯახი.

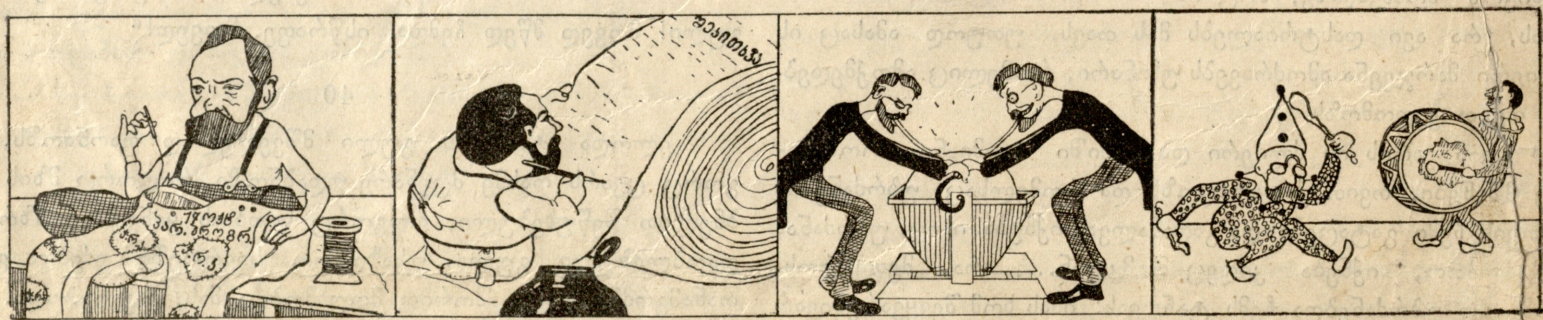
აღარ მხიარულობდა ბუნებაც. მთის მაღალი წვერები დაითოვლა, ნიავე თანდითან საგრძნობელი შეიქმნა, ჩაყვითლებულ-ჩაშავებული ფოთოლი კენესით ჰშორდებოდა მასაზრდოებელ რტოს. ბუნებას ეგრძნო ზამთრის სიახლოვე და ფრთები დაეშვა დაღონებულს.

ვ. ბარნოვი

(დასასრული იქნება.)

ხატები სათახტბიროში

ოქტომბრისტები თავიანთ პროგრამას აკოწიწებენ. მასალად ხმარობენ „ქეშმარიტ რუსთა კავშირის“ პარტიის პროგრამას.	სოციალ - დემოკრატებს შეკითხვაზე შეაქვთ და ამ შეკითხვებისაგან მთელი გორა დააყენეს.	კადეტები ჩარხზე გულ-მოდგინედ ენებს ილესავენ.	მემარჯვენე კლოუნობენ.
---	---	--	-----------------------